

Meditsiinidoktor Ülle Voog

Edvitar Leibur – TÜ stomatoloogia kliinik

28. novembril 2003. a kaitses Karolinska Instituudis edukalt doktoriväitekirja stomatoloogia kliiniku arst-õppejõud Ülle Voog. Promoveerimine toimus 14. mail 2004. Väitekirja "Temporomandibular joint involvement by systemic inflammatory disease with reference to pain modulation and joint tissue distraction" ("Alalõualiigese haaratus süsteemsete sidekoehaiguste korral, peatähelepanu pööramisega valu moduleerimisele ja kudede destruktsioonile") juhendasid prof Edvitar Leibur ja dots Riina Kallikorm Tartu Ülikoolist ning prof Sigvard Kopp ja med-dr Per Alstegren Karolinska Instituudist. Oponeeris dotsent Sigvard Äkerman Malmö Ülikoolist.

Töö käsitles alalõualiigese valu seost luu röntgenoloogiliste muutustega ning veres leiduvate põletikumediaatorite ja -markeritega. Hinnati patsientide igapäevaeluga toimetulekut, kasutades vastavat küsimustikku. Uuriti ka serotoniini kolmanda retseptori (5-HT₃) antagonistiga granisetroni toimet alalõualiigese valu korral. Tööst selgus, et uuritavatel oli igapäevane elutegevus alalõualiigese valu tõttu olulisel määral häiritud. Uuringutest selgus, et reumatoidartriidiga haigete röntgenogrammil ilmnes alalõualiigese pähiku sklerosis, erosioonid ning pähiku lamendumine. Erosioonide põletikulisel päritolul viitas nende põletikumarkerite leid veres. Pähiku lamendumine oli aga seotud tuumornekroosi faktori alfa sisaldusega vereplasmas. Granisetroni ühekordsed liigesesisesed süstid vähendasid alalõualiigese valu nii rahulolekus kui ka pärast suu maksimaalset avamist, samal ajal tõusis pressoorse valu lävi. Ilmneb, et granisetronil on valu vähendav toime, ning seega võib 5-HT₃ osaleda valu juhtepatogeneesis.

Doktoritöö tulemused annavad lisateavet alalõualiigese kahjustuse patogeneesist süsteemsete sidekoehaiguste korral, võimaldades tõendus põhise ravi.

Uurimistöo valmis Karolinska Instituudi rahvusvahelise uurimistöo programmi ja Eesti Teadusfondi granti nr 4374 toel. Kaasa aitasid ka stipendiumid USA üliõpilaste fondilt, Ants ja Maria ning Sigfried Panti mälestusstipendium ja toetus Eesti-Ameerika MED-TENT fondilt.

Ülle Voog on sündinud 29. veebruaril 1968. a Tartus. Tartu Ülikooli stomatoloogia osakonna lõpetamise järel 1992. a läbis ta internatuuri ning residentuuri kliinikumi hambaproteesikeskuses. 1997. aastal omistati talle hambaproteesiarsti eriala. Teadustöö jätkus Karolinska Instituudi ja Tartu Ülikooli arstiteaduskonna vahelises õppeprogrammis. 2000. a kaitses ta Karolinska Instituudis suuõõne kliinilise füsioloogia alal litsentsiaadikraadi.

Edvitar.Leibur@kliinikum.ee

Meditsiinidoktor Tiina Rekand

Tiina Rekand kaitses Norra Bergeni Ülikooli teadusnõukogu ees 5. detsembril 2003. a doktoriväitekirja teemal "Poliomüelitis: molecular studies of neurivirulent poliovirus and late consequences of diseases" ("Poliomüeliit: neurovirulents polioviiruse molekulaarsed uuringud ja haiguse hilistagajärjed"). Väitekirja valmimist juhendasid prof Johan Aarli ja Nina Lagelend Bergeni Hankelandi Ülikoolihaiglast. Oponeerisid prof Marianne de Visser Amsterdami Ülikoolist ja prof Bruno Blodel Pasteuri Instituudist Pariisis. Töös uuriti patsiente, kes põdesid poliomüeliiti Lääne-Norras ja Lõuna-Eestis 1950. aastatel.

1951. ja 1952. a lahangutest säilinud närvikudede RNA uuringuga tuvastati, et haigete surma põhjustas geneeriliste variatsioonidega I tüüpi polioviirus. Uurides paralüütilisse poliomüeliiti haigestunud inimeste geneetilisi iseärasusi, ilmnes, et immuunglobuliini retseptori Fe gamma geneetilise variandi VV esinemine kaitseb organismi polioviiruse invasiooni eest. See on üks esimesi tõestusi maailmas inimese geneetilise eripära mõjust poliomüeliiti nakatumisel. Analüüsiiti ka poliomüeliiti põdenute hilisemaid tervisehäireid ja haiguse jääknähte. Võrreldes 148 norra ja 128 eesti poliomüeliiti põdenud jääknähte ning hiliskomplikatsioone ilmnes, et neid esines võrdselt mõlemas rühmas. Siiski olid norra patsiendid elus tunduvalt iseseisvamad ja vajasid vähem sotsiaalteenuseid.

Väitekirja kaitsmise kohustuslikuks osaks oli akadeemiline loeng teemal "Polio eradication: hopes and fears" (Poliomüeliidi likvideerimine: lootused ja kartused). Oponendid tunnistasid väitekirja originaalsust ja andsid tööle kiitva hinnangu.

Tiina Rekand on sündinud 22. novembril 1960. a Tartus. Tartu Ülikooli arstiteaduskonna lõpetas ta 1985. a. Spetsialiseerunud neuroloogiks, oli tema esimene töökoht Järva Maakonna haigla. T. Rekand töötab ja elab 1990. aastast Norras. Praegu töötab ta Bergeni Hankelandi Ülikoolihaigla neuroloogia osakonna ülemarstina. T. Rekandil on tihedad tööalased kontaktid kolleegidega TÜ närvikliinikus, käsil on ka ühised uurimisprojektid.

Ela Kogerman-Lepp 80

Ela Kogerman-Lepp on sündinud 26. juulil 1924. a Tartus akadeemik Paul Kogermani perekonnas. Lõpetanud 1946. a Prantsuse Lütseumi, asus ta õppima TÜ arstiteaduskonna ravi erialale. Pärast ülikooli lõpetamist 1952. a järgnes anatoomia aspirantuur Leningradi Sanitaar-Hügieeni Meditsiini Instituudis, mille lõpetas meditsiinikandidaadi väitekirja kaitsmisega 1955. a. Sellest alates on tema elu, teadus- ja pedagoogiline tegevus olnud 40 aasta vältel seotud Tartu Ülikooliga. 1964.–1969. a oli ta anatoomia kateedri juhataja, alates 1969. a anatoomia osakonna juhataja. Oma eriala innustatud propageerijana on mitmed arstipõlvkonnad saanud osa juubilaride sütitavatest anatoomialoengutest ja praktikumidest. Ela Kogerman-Lepp mitmekülgne teaduslik tegevus on pühendatud parenhümatossete organite lümf- ja veresoonte ning struktuuriühikute seoste uurimisele. Tema sulest on ilmunud 116 teaduslikku publikatsiooni. Ta oli 1962.–1987. a Üleliidulise Anatoomide, Histoloogide ja Embrüoloogide Seltsi juhatuse liige, on osalenud üleliiduliste kongresside ja konverentside organiseerimisel.

Prof A. Rauberi pärandi väärtustajana on ta hoidnud ja täiendanud A. Rauberi loodud uniikaalset anatoomiamuuseumi. A. Rauberi mälestuse jäädvustamiseks algatas ta Rauberi-nimelise mälestusloengute traditsiooni ja mälestusmedali.

Ela Kogerman-Lepp panus mitme põlvkonna koolitamisel on olnud hindamatu, tema otsesel juhendamisel ja eestvedamisel on kaitstud kolm morfoloogiaväitekirja.

Pensionipõlve peab Ela Kogerman-Lepp oma kaunis Viljandi-kodus, olles ümbritsetud oma perekonna ja armastatud lastelastega.

Õnnitleme armastatud, endiselt optimistlikku ja säravat kolleegi!

Õpilased ja kolleegid TÜ anatoomia instituudist

Ain-Elmar Kaasik 70

Neuroloogia ja neurokirurgia professor, akadeemik Ain-Elmar Kaasik on sündinud 2. augustil 1934. a Tallinnas. Pärast TÜ arstiteaduskonna lõpetamist 1959. a on tema elutöö olnud seotud ülikooli närvikliinikuga. Meditsiinikandidaadi väitekirja kaitses ta 1967. a ja doktoriväitekirja 1972. a. Alates 1975. a on ta Tartu Ülikooli professor. Aastatel 1984–1992 oli ta närvikliiniku juhataja ning 1999. a emeriteerus. Eesti Teaduste Akadeemia liikmeks valiti juubilar 1993. a.

Prof A.-E. Kaasik on kogenud spetsialist närvihaiguste alal – ta on neuroloog ja neurokirurg. Tema viljakas teaduslik tegevus on olnud seotud ennekõike peaaju ainevahetuse ja vereringe muutustega ägeda ajukahjustuse korral. Teiseks oluliseks uurimisvaldkonnaks on tal olnud närvihaiguste levik, riskitegurid, kliinilise kulu iseärasused ning krooniliste närvihaigustega inimeste elukvaliteet. Kokku on juubilari sulest ilmunud üle 440 teadusliku publikatsiooni, neist üle 200 on täismahulised teaduslikud artiklid.

Juubilari tegevus on laialt tuntud ka väljapool Eestit, ta valiti 1991. a Uppsala Ülikooli audoktoriks, 1994. a Ameerika Neuroloogiaakadeemia korrespondents- ja 2002. a täisliikmeks, 2000. a Euroopa Teaduste ja Kunstide Akadeemia liikmeks ja Briti Kuningliku Meditsiiniseltsi liikmeks ning 2002. a Poola Arstiteaduse Akadeemia liikmeks.

A.-E. Kaasik on aastate jooksul olnud mitme Eesti ja Euroopa erialaseltsi liige ning tegutsenud nende juhatuses. Eesti riik tunnustas pühendunud arstiteadlase teeneid 1998. a Valgetähe III klassi teenetemärgi ning 2004. a riigi teaduspreemiaga pikaajalise teadus- ja arendustöö eest. Kodulinna Tartu aukodanik ja Tartu Suurtähe kavaler on ta 2004. aastast.

Prof A.-E. Kaasik on jätkuvalt hea tervise juures ja lööb aktiivselt kaasa nii oma eriala kui ka kogu Eesti meditsiini arendamisel.

Eesti Arsti toimetusele on juubilar aastate vältel olnud kompetentne nõuandja ja viljakas autor. Selle eest toimetuse tugev tänu!

Soovime ühele Eesti teenekamale arstiteadlasele ka edaspidiseks head tervist ja mõtteerksust ning abivalmidust meie ühiste ülesannetega toimetulekuks.

Kolleegid

Enn Lõuk **(07.01.1936–24.07.2004)**

Dr Enn Lõuk sündis 7. jaanuaril 1936. a Kuresaares kooliõpetaja perekonnas. Tartu Ülikooli arstiteaduskonna lõpetas ta 1964. a. Pärast seda suunati dr E. Lõuk tööle Kingissepa Rajooni Keskhaiglasse, kus ta alguses töötas tuberkuloosiarstina, hiljem polikliinilise ja statsionaarse siseosakonna juhatajana.

Veebruaris 1973. a tuli dr E. Lõuk Pärnu Haigla polikliinilise teraapia osakonna juhatajaks. Septembrist 1987. a kuni novembrini 2003. a töötas ta Pärnu Haigla kardioloogia osakonna arst-ordinaatorina.

Dr E. Lõuk oli väga põhjalike ja laialdaste teoreetiliste teadmiste ning praktiliste oskustega kardioloog. Ta oli ka kõige tunnustatum Pärnumaa rahvaarst selle sõna kõige paremas tähenduses. Oma teadmisi rahvameditsiinis ühitas ta igapäevatöös oskuslikult nüüdisaegse tõendus põhise meditsiini seisukohtadega, jagades lahkesti konsultatsioone kolleegidele.

Dr Lõuk oli suurepärase lektor, kelle loengud tervislikest eluviisidest ja rahvameditsiinist on aastaid väga populaarsed olnud. Tema sulest on ilmunud palju vastavasisulisi artikleid ajalehtedes ja ajakirjades, samuti ka raamat meest ja selle raviomadustest.

Ta oli mees, kes võis öelda, et käi nii minu sõnade kui ka minu tegude järgi: üldtuntud olid tema karsked, puhtad ja tervislikud eluviisid, mida ta propageeris delikaatselt nii patsientide kui ka kolleegide seas.

Inimesena oli dr E. Lõuk härrasmees kõige paremas tähenduses, olles oma hoiakutes, tegudes ja sõnades alati korrektne, naiste suhtes galantne. Kolleegidele on hästi teada, et temas oli hinnatud arsti kõrval varjus veel maalähedane poeet, prosaist, pilli-, laulu-, nalja- ja tantsumees. Kevaditi-sügisei aga ärkas ja elas temas üks õige eesti põllumees...

Mälestus Enn Lõugust kui kogenud arstist, heast kolleegist, tundelise hingeeluga ausast džentelmenist jääb kestvvalt tema kolleegide ja patsientide südamesse.

Kolleegid Pärnu Haigla sisehaiguste kliinikust